

Praksa ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Marina M. Simović

Doc. dr, Sekretar Ombudsmena za djecu Republike Srpske, Banjaluka, Bosna i Hercegovina

Datum prijema rada: 26. novembar 2013.

Datum odobrenja rada: 23. novembar 2014.

PRAVO NA LIČNU SLOBODU I BEZBJEDNOST

Ne postoji kršenje člana II/3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 5. stav 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u postupku radi produženja pritvora, kada pobijane odluke sadrže argumentovano obrazloženje o postojanju osnovane sumnje da je apelant počinio predmetna krivična djela, o postojanju naročitih okolnosti koje ukazuju na to da će apelant, ukoliko bude pušten na slobodu, ometati krivični postupak uticajem na svjedoke i saučesnike, te o postojanju naročitih okolnosti koje opravdavaju bojazan da bi apelant boravkom na slobodi ponovio ili nastavio sa vršenjem krivičnih djela.

Iz obrazloženja:

Ustavni sud ukazuje na to da odredba člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijeva da osoba bude lišena slobode u skladu s članom 5. stav 1.c. Evropske konvencije, tj. da je lišavanje "zakonito" u smislu navedenog člana, a obuhvata podjednako i proceduralnu i materijalnu zaštitu takvih osoba. Evropski sud je zaključio da poštovanje člana 5. stav 3. Evropske konvencije zahtijeva da sudska vlast preispita sva pitanja u vezi s pritvorom, te da odluku o pritvoru donese pozivajući se na objektivne kriterije predviđene zakonom. Pri tome je postojanje osnovane sumnje da je osoba lišena slobode počinila krivično djelo koje joj se stavlja na teret *conditio sine qua non* za određivanje ili produženje pritvora. Međutim, to nakon određenog vremena nije dovoljno, već se mora procijeniti da li za pritor postoje relevantni i dovoljni razlozi (vidi Evropski sud, *Trzaska protiv Poljske*, presuda od 11. jula 2000. godine, aplikacija broj 25792/94, stav 63). Prema daljnjem stavu Evropskog suda, opravdanost pritvora zavisi i od okolnosti konkretnog slučaja koje moraju biti takve da upućuju na postojanje opšteg (javnog) interesa koji je tako važan i značajan da, uprkos presumpciji nevinosti, preteže nad principom poštovanja slobode pojedinca.

Ustavni sud zapaža da je apelantu određen, odnosno produžen pritvor zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio krivično djelo organizovani kriminal u vezi sa krivičnim djelom pranja novca i drugih krivičnih djela iz razloga predviđenih članom 132. stav 1. tačka b) i c) ZKP-a. Dakle, apelant smatra da ne postoji osnovana sumnja da je počinio krivična djela koja mu se stavljaju na teret. Međutim, obrazloženja pobijanih odluka sadrže detaljno navođenje dokaza iz kojih proizilazi osnovana sumnja da je apelant počinio predmetna krivična djela (akt Agencije za privatizaciju upućenom glavnom tužiocu Tužilaštva BiH, izvještaj Uprave za indirektno oporezivanje BiH, dopis Agencije za istrage i zaštitu, naredbe Suda BiH na osnovu kojih su izvršeni pretresi apelanta i dr. i prostora koji koriste i preduzeća „TEF“ d.o.o. Sarajevo, te iskazi svjedoka). Nadalje, apelant smatra da on ni na koji način ne može uticati na svjedoke, niti prikriti ili uništiti dokaze budući da su dokazi već u posjedu Tužilaštva BiH, uostalom pobijanim rješenjima nije konkretizovano kako i na koji način bi on mogao uticati na tok postupka. Iz obra-

zloženja pobijanih odluka slijedi da Tužilaštvo BiH planira saslušati veći broj svjedoka, među kojim su zaposleni preduzeća „Granit Jablanica“ d.d. Sarajevo i ostalih preduzeća koje su uključene u izvršenje predmetnih krivičnih djela, tako da bi apelant puštanjem na slobodu, mogao iskoristiti svoj položaj i autoritet i izvršiti uticaj na ove svjedoke u smislu davanja lažnog iskaza na glavnom pretresu, kao i da bi mogao uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze, a posebno dokaze koji se odnose na finansijsku dokumentaciju preduzeća „Granit Jablanica“ d.d. Sarajevo. Osim toga, radi se o obimnom i kompleksnom predmetu i dovoljno je da sve okolnosti tvore razumnu i jasnu sumnju da može doći do uticaja na svjedoke kao i da bi apelant mogao imati koristi od tog uticaja. Nadalje, apelant navodi da nije objektivizirano da zbog prirode i težine krivičnog djela postoji opasnost da bi on ponovio krivično djelo, odnosno da to nije objektivno moguće, jer više ne učestvuje u bilo kakvim radnjama u preduzeću „Granit“ d.d. Jablanica niti u bilo kojem drugom preduzeću koje je obuhvaćeno istragom. Iz obrazloženja pobijanih odluka slijedi da se za predmetna krivična djela može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna i da postoje „naročite okolnosti“ koje se ogledaju prvenstveno u kontinuitetu i brojnosti preduzetih radnji u predmetnim djelima i iskazanoj upornosti u vršenju tih djela, tako da se to može smatrati naročitom okolnosti koja opravdava bojazan da bi apelant boravkom na slobodi ponovio ili nastavio sa vršenjem krivičnih djela. Osim toga, apelantu se stavljaju na teret brojna i teška krivična djela i postoji osnovana sumnja da se apelant duži vremenski period bavi predmetnim krivičnim djelima (od 2004. godine do 2010. godine). Ustavni sud smatra da je Sud BiH, pri donošenju osporenih rješenja, dao detaljno obrazloženje u pogledu postojanja osnovane sumnje da je apelant počinio predmetna krivična djela i posebnih pritvorskih razloga iz člana 132. stav 1. tač. b) i c) ZKP BiH, koje, po mišljenju Ustavnog suda, nije niti proizvoljno niti neprihvatljivo samo po sebi. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je Sud BiH dao detaljne i jasne razloge zbog čega je apelantu pobijanim rješenjima produžen pritvor, te da okolnosti konkretnog slučaja upućuju na postojanje važnog i značajnog opšteg interesa koji preteže nad principom poštovanja prava na slobodu pojedinca.

U odnosu na apelantove navode u dopisu da mu Tužilaštvo BiH odbija mogućnost da iznese svoju odbranu, Ustavni sud uočava da iz obrazloženja pobijanog rješenja slijedi da je povodom prijedloga za produženje pritvora Tužilaštva BiH održano ročište 25. marta 2010. godine, kada je apelantu i dr. data mogućnost da se izjasne o svim činjenicama, okolnostima i dokazima na kojim Tužilaštvo BiH temelji svoj prijedlog, koju mogućnost su oni i iskoristili. Ustavni sud nalazi da apelant ne nudi dokaze za suprotno (Ustavnom sudu dostavljen zahtjev za iznošenje odbrane od 6. aprila 2010. godine, upućen Tužilaštvu BiH, bez prijemnog pečata). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da su i ovi apelantovi navodi neosnovani.

(Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj AP 1387/10 od 20. decembra 2012. godine)